

Luc Van den Briele

p a p a

z o e t e k o e k

**toneelspel
voor kinderen
in vijftien taferelen**

Contact met de auteur :

luc.vandenbriele@telenet.be

**dit toneelspel is gebaseerd op gebeurtenissen
uit het leven van de Italiaanse vredesapostel**

D a n i l o   D o l c i (1924-1997)

**die het allemaal (en nog veel meer)
écht heeft meegemaakt
in de veertiger en vijftiger jaren van de twintigste eeuw**

Papa Zoetekoek verhaalt twee episodes uit het leven van de Italiaanse vredesactivist Danilo Dolci. De taferelen 1 tot en met 6 spelen zich af in 1944, tijdens de eindfase van de tweede wereldoorlog in Noord-Italië. Danilo Dolci is dan twintig jaar oud en studeert voor architect. Om aan de oorlog en de dienstplicht te ontsnappen, wil hij naar het meer zuidelijk gelegen en reeds bevrijde deel van Italië vluchten. Onderweg ontmoet hij de priester Don Zeno Saltini (1900-1981), die in een pas ont-ruimd concentratiekamp een opvangtehuis voor oorlogsvluchtelingen heeft gesticht. Hij blijft er een tijd werken.

De taferelen 7 tot en met 15 spelen zich acht jaar later af (in 1952). Na korte tijd in Noord-Italië als architect te hebben gewerkt, reist Danilo Dolci naar Sicilië. De doffe ellende op het Siciliaanse platteland treft hem zo hard dat hij zijn comfortabel leven in Noord-Italië opgeeft en in het Siciliaanse Trappeto blijft wonen. Met de door Mahatma Gandhi geïnspireerde vormen van geweldloos verzet (o.a. hongerstakingen) strijdt hij er voor de verbetering van de levensvoorwaarden op het Siciliaanse platteland. Hij komt er in botsing met de grootgrondbezitters en met de politieke overheden en hun maffiavrienden. Maar zijn onverzettelijkheid en de internationale belangstelling en steun voor zijn realisaties werpen vruchten af. Hij slaagt er vooral in de plaatselijke bevolking bewust te maken van hun macht. Hun apathie verandert in strijdlust en geloof in een betere toekomst.

de eerste versie van *Papa Zoetekoek* werd in april 1982
onder de titel *Dolci* voor het eerst opgevoerd
door de Aarschotse toneelkring Aleydis
in een regie van Wim Boeckmans

P E R S O N E N (per tafereel)

1. Dolci - een blauwe soldaat - een rode soldaat
2. Dolci - de lijkenophaler - twee volksjongens, die blauwe soldaten worden - een blauwe generaal
3. Dolci - twee blauwe soldaten - een oude boer
4. Dolci - blauwe en rode soldaten - de lijkenophaler
5. Dolci - Don Zeno - twee kinderen (een jongen en een meisje)
6. Blauwe en rode soldaten - een blauwe generaal - de lijkenophaler
7. Dolci - Vincenzina
8. Dolci - de herbergier - twee boeren
9. De herbergier - een maffiaspion
10. Dolci - de herbergier - een maffiaspion - twee boeren - kinderen
11. Dolci - Vincenzina - twee boeren - kinderen - de burgemeester - een journalist - een persfotograaf
12. Dolci - boeren - een journalist - een persfotograaf
13. Dolci - boeren - de edelman - een politiecommissaris - een politieagent
14. Dolci - een politieagent - twee boeren - een maffiaspion - een pastoor - een vakbondsactivist
15. Dolci - Vincenzina - twee boeren - kinderen (een jongen en een meisje)

In de tafereelen 4, 6, 10, 11, 13 en 15 kunnen figuranten (soldaten, boeren, kinderen) de gebeurtenissen in een ruimer kader plaatsen.

*Voor een beter begrip van sommige toestanden
is een en ander met opzet een beetje zwart-wit getekend.
Dit kan nog door de regie versterkt worden
door de oordeelkundige keuze
van een aantal acteurs met dubbelrollen.
de generaal = de maffiaspion = de edelman (of de politiecommissaris)
Enzovoort...*

T a f e r e e l e e n

met Dolci en met een blauwe en een rode soldaat

Half verscholen achter zwarte doeken, zitten (links) een soldaat met een blauw masker en (rechts), een soldaat met een rood masker. In het midden, op de achtergrond, zit Dolci te tekenen. Hij is wat jongensachtig gekleed en heeft een studentpet op het hoofd. Hij ziet de soldaten niet.

Blauwe soldaat:

Ik ben goed en ik ben blauw. Wat rood is, slecht is. Wat rood is, moet dood. Als ik een rooie ontmoet, snijd ik hem de keel over of schiet een hele resem kogels door zijn rode lijf. Zo: rekketekketek.

Rode soldaat:

Ik ben goed en ik ben rood. Wat blauw is, slecht is. Wat blauw is, moet dood. Als ik een blauwe ontmoet, snijd ik hem de keel over of schiet een hele resem kogels door zijn blauwe lijf. Zo: rekketekketek.

Blauwe soldaat:

Ze verdienen niet beter.

Rode soldaat:

Ze verdienen niet beter.

Blauwe soldaat:

Ik ben blauw omdat ik goed ben.

Rode soldaat:

Ik ben rood omdat ik goed ben.

Blauwe soldaat:

Ik ben goed omdat ik blauw ben.

Rode soldaat:

Ik ben goed omdat ik rood ben.

Blauwe soldaat:

(zich wat meer achter de doeken verbergend) Hoorde ik daar iets?

Rode soldaat:

Ssst. Ik hoorde iets.

De twee soldaten bekijken hun geweer, betasten de scherpte van hun bajonetten, loeren voorzichtig over hun zwarte doeken en zien elkaar. Ze beginnen tierend te vechten en steken elkaar met de bajonetten neer. De rode is dood, de blauwe is zwaar gekwetst. Hij schreeuwt van pijn en angst. Dolci laat zijn schetsboek vallen en wil helpen, maar de blauwe soldaat sterft in zijn armen.

Dolci:

Het is een blauwe. (*het masker afnemend*) Nee, het is geen blauwe. Onder het masker ziet hij er gewoon uit. Zou die rode er ook gewoon uitzien? (*hij neemt het rode masker af*) Hei, die ziet er ook gewoon uit. Waarom moeten ze elkaar doodsteken?

T a f e r e e l t w e e

met Dolci, de lijkenophaler, twee volksjongens, die blauwe soldaten worden en een blauwe generaal

De in lange en zwarte gewaden gehulde lijkenophaler sleept de twee dode soldaten weg. Dolci tekent weer. Twee volksjongens slenteren over de scène. Een zwaar besnorde blauwe generaal komt in belachelijke ganzenpas opgestapt.

Generaal:

(de jongens bij de kraag grijpend) Zo, nietsnutten. Wat doen jullie hier?

Jongens:

Niets, mijnheer de officier.

Generaal:

Ik ben generaal. Twee grote gouden sterren en een dikke streep heb ik. Als je tegen me praat, moet je de hielen tegen elkaar slaan, en zeggen: ja, generaal.

Jongens:

(hielen klappend) Ja, generaal.

Generaal:

Zou je 't niet leuk vinden om met mij mee te gaan?

Een jongen:

Wat krijgen we dan?

Andere jongen:

Voor een appel en een half ei gaan we niet mee.

Generaal:

Je krijgt veel meer dan dat. Je krijgt een leven vol avontuur. Weg van huis. Geen gezeur meer van pa of ma. Nooit meer in de tuin moeten werken of andere vervelende karweitjes opknappen. En je krijgt sigaretten.

Jongens:

We mogen niet roken van onze ma.

Generaal:

Zie je wel. Bij mij mag dat. Ik laat je in de kazerne wonen. We doen leuke spelletjes. En ik leer je vechten. Je krijgt een lange, scherpe bajonet en een geweer. Een gewéér, jongens. Zelfs met een kanon laat ik je schieten. (*met de handen ver uit elkaar*) Zo'n grote granaten. Als je er een afschiet en die valt op een huis, dan barst het hele huis uit elkaar. In duizend stukken.

Een jongen:

Krijgen we een écht geweer, generaal?

Generaal:

Ja. En ik leer jullie lopen.

Jongens:

Dat kunnen we al lang, generaal.

Generaal:

Neen. Jullie lopen niet normaal. Zo moet je lopen. (*hij doet het voor*) De benen en de armen horizontaal gestrekt. In de pas. Vier uur drill per dag zal het wel leren. Vooruit, begin er maar mee. (*ze beginnen*) Links, rechts, een, twee. Links... links... links, rechts, een, twee. Horizontaal, heb ik gezegd. En de kin omhoog. En de schouders recht. Ja, zo. Sectie. Halt. (*de jongens komen stuntelig tot stilstand*) Zelfs halt houden moeten jullie nog leren. Idioten. (*hij zet de jongens een blauw masker op*) In de houding! Buik intrekken. (*na hen van dichtbij te hebben bekeken en gekeurd*) Nu zijn jullie soldaat. Ongehoorzaamheid wordt gestraft. Wie een bevel weigert uit te voeren, wordt aan een paal gebonden en door zes soldaten doodgeschoten. De dood met de kogel, noemt men dat. (*hij ziet Dolci*) Hé, jij daar, met dat stomme potlood.

Dolci:

Dag meneer.

Generaal:

Ik ben generaal. Ik heb soldaten nodig. Kijk eens. (*hij toont Dolci een blauw masker*) Blauw is goed en goed is blauw.

Dolci:

Ik wil niet blauw zijn.

Generaal:

Wat? Wil je soms rood zijn?

Dolci:

Ik wil gewoon zijn. Niet blauw en niet rood.

Generaal:

Sigaret?

Dolci:

Nee.

Generaal:
Waarom niet?

Dolci:
Ik vind roken vies. En ik laat me niet omkopen. Gewoon zijn is belangrijker dan een sigaret.

De generaal wordt woedend en grijpt Dolci bij de kraag. Trekt hem recht.

Generaal:
Ik zal je leren. Vooruit. In de pas lopen. Links, rechts, een, twee, links, rechts, een, twee.

Dolci weigert de benen op te heffen. Hij laat zich op de grond zakken.

Generaal:
Sta op.

Dolci:
Nee. Ik wil geen soldaat zijn. Ik wil architect zijn. Ik wil geen mensen doden. Ik wil huizen bouwen.

Generaal:
(*tegen de twee soldaten*) Sleep hem naar de gevangenis.

Dolci wordt weggesleept. De generaal kamt zijn snor, lacht gemeen en stapt in ganzenpas af.

Tafereel drie

met Dolci, de twee blauwe soldaten en een oude boer

De twee blauwe soldaten rollen een grote kooi op de scène. Dolci zit er in. De grendels worden nagekeken. Ze spuwen naar Dolci.

Eerste soldaat:
Stommerik.

Tweede soldaat:
Landverrader.

Eerste soldaat:
De dood met de kogel. Dat krijg je.

Tweede soldaat:
Ja. En misschien zal ik wel bij de zes zijn die naar je kop zullen schieten.

De soldaten gaan af. Een oude boer komt voorbij, ziet Dolci en blijft staan.

Boer:

Jij bent vast en zeker een moordenaar.

Dolci:

Ik zit in de gevangenis omdat ik geen moordenaar wil zijn.

Boer:

Hehehehehe. Gevangenis zijn gemaakt voor misdadigers. Jij zit in de gevangenis, dus ben je een misdadiger.

Dolci:

Ik weiger soldaat te zijn.

Boer:

Santa Maria! Een grotere stommerik heb ik nog nooit ontmoet.

Dolci:

Ben jij soldaat geweest?

Boer:

Ja. Ik moest wel. Ik had liever op mijn velden gewerkt, maar ja... De burgemeester kwam een papiertje onder mijn neus duwen. Je moet soldaat worden, zei hij. En een onnozele hond als jij wou ik zeker niet worden. Wie doet dat nu? Weigeren soldaat te worden.

Dolci:

Ik wil mijn medemensen niet doden.

Boer:

Maar je doodt toch geen medemensen. De rooie honden waartegen we vechten zijn toch geen medemensen!

Dolci:

Zijn het geen medemensen?

Boer:

(onverschillig) Ze zien rood.

Dolci:

Alleen op hun soldatenmasker. Onder hun masker zijn ze zoals wij zijn.

Boer:

(tikt met zijn vinger tegen zijn hoofd) Je bent gek. *(kijkt onrustig rond - afgaand)*
Ik denk dat het zelfs gevaarlijk is om met jou te blijven praten.

Tafereel vier

met Dolci, blauwe en rode soldaten en de lijkenophaler

Dolci:

(in de kooi) Ze hebben mijn schetsboek en mijn potloden afgenomen. Maar ik blijf hier niet zitten. Ik heb niets misdaan. Ik wil voor architect leren. Ik wil dat alle mensen een goed en stevig huis hebben, waarin lekker kan gewoond worden. 's Winters moet het huis warm zijn, 's zomers moet het koel en fris zijn. (hij schudt aan de tralies) Hoe kan ik hier uit?

Hij klopt op alle wanden van de kooi. Hij slaagt er in het deksel los te peuteren en uit de kooi te ontsnappen. Behoedzaam sluipt hij weg; af en toe moet hij zich verbergen omdat vechtende (blauwe en rode) soldaten opduiken, die elkaar doden. Dolci loopt dan vlug af. De lijkenophaler sleept de doden weg. Door de gevechten is de kooi beschadigd. Een blauwe soldaat sleept ze weg.

Tafereel vijf

met Dolci, Don Zeno en twee kinderen (een jongen en een meisje)

Don Zeno komt op. Hij leest in een boek en prevelt gebeden. Een jongen komt lopend op.

Jongen:

Don Zeno. Er is een man.

Don Zeno:

Een man?

Dolci:

(opkomend) Dag. Mijn naam is Danilo Dolci. Ik kom uit het noorden en ben op weg naar het zuiden.

Don Zeno:

En wij zitten tussen noord en zuid. Hoe is het in het noorden?

Dolci:

Niet goed. In het zuiden is de oorlog voorbij, maar in het noorden kan het nog een hele tijd duren.

De jongen - en even later ook een meisje - komen nieuwsgierig bij Don Zeno staan.

Don Zeno:
(tegen *Dolci*) Je ziet er moe uit.

Dolci:
Het is een lange weg geweest. En een moeilijke weg. Dwars door de vechtende soldaten. (*rondkijkend*) Ik weet niet eens waar ik ben.

Don Zeno:
Je bent in Fossoli en je bent welkom. Ik ben Don Zeno Saltini. Tot voor enkele maanden was er hier een kamp voor politieke gevangenen. Nu is het een verzamelpplaats voor allerlei slachtoffers van de oorlog. (*de hoofden van de kinderen strelend*) Heel wat jongens en meisjes zijn op de dool. Hun ouders zijn dood of spoorloos.

Jongen:
De mijne zijn dood.

Meisje:
Soms droom ik dat mama nog leeft. Maar papa heb ik dood in een gracht zien liggen.

Dolci:
Ik ben in het noorden uit de gevangenis gevlucht. Ik werd er als een misdadiger opgesloten omdat ik weigerde aan de oorlog deel te nemen.

Don Zeno:
Als iedereen deed wat jij deed, zou er geen oorlog meer kunnen zijn.

Dolci:
Ik ben nog student. Ik wil architect worden. Maar zolang de oorlog duurt, blijf ik liever hier. Kan ik met iets helpen?

Don Zeno:
Alle hulp is welkom. Maar je ziet er hongerig uit. Kom, kinderen. Veel eten zal er in de keuken niet meer overblijven, maar soms zijn we met weinig ook tevreden.

Allen gaan af.

T a f e r e e l z e s

met blauwe en rode soldaten, de blauwe generaal en de lijkenophaler

Blauwe en rode soldaten vechten, kwetsen en doden elkaar. De gekwetsten kruipen huilend af. De lijkenophaler sleept een dode soldaat weg. Het blijft een tijd stil. Dan komt de generaal (in wat verslapte ganzenpas, maar de borst vol medailles) op. Hij groet de laatste doden.

Generaal:

't Zijn de laatste. De oorlog is gedaan. En ik heb dapper gevochten. *(hij telt zijn medailles)* Veel eer en roem. Soldaat zijn is heerlijk. Vanavond vieren we de overwinning en drinken champagne. *(in ganzenpas af)*

Achter de afstappende generaal sleept de lijkenophaler de laatste rode soldaten weg.

T a f e r e e l z e v e n

met Dolci en Vincenzina

Vincenzina komt met haar bezem op. Ze veegt de vloer. Dolci (nu achtentwintig jaar oud, in een wat losse vrijetijdsleding) komt op en bekijkt haar.

Dolci:

Dag.

Vincenzina:

Saluto. Je bent hier vreemd.

Dolci:

Ja.

Vincenzina:

Hier komen niet zoveel vreemdelingen. Wat zouden ze er ook zoeken? Trappeto is een verloren gat geworden.

Dolci:

En toch wilde ik eens in Trappeto zijn. Ik heb het zo dikwijls op de landkaart bekeken. Dat kleine Siciliaanse stadje dat Trappeto heet.

Vincenzina:

Wat is er speciaal aan ons Trappeto?

Dolci:

Toen mijn vader nog jong was, heeft hij hier een tijd gewoond. Hij werkte in het station.

Vincenzina:

Dààrom kom je naar Trappeto. Ik zou het anders niet begrepen hebben.

Dolci:

Mijn naam is Dolci. Danilo Dolci.

Vincenzina:

Ik ben Vincenzina Mangano.

Dolci:

Ik kom uit het noorden. Ik heb er voor architect gestudeerd en er ook al enkele huizen gebouwd. Maar plots had ik zin om naar het zuiden te komen.

Vincenzina:

Naar Trappeto.

Dolci:

Niet alleen Trappeto. Ik wou heel Sicilië zien. De Griekse tempels met eigen ogen bekijken. Die mooie, machtige gebouwen van meer dan tweeduizend jaar oud.

Vincenzina:

En zijn de tempels een beetje meegevallen?

Dolci:

Ja. Ze zijn machtig en mooi. Als architect voel ik dat wellicht nog beter dan de andere mensen.

Vincenzina:

Ook zin om tempels te bouwen?

Dolci:

O nee. Ik bouw liever huizen. (*na een poos*) Iets heeft me vreselijk getroffen op Sicilië.

Vincenzina:

Wat?

Dolci:

De armoede. De zeer doffe, doffe ellende.

Vincenzina:

Dat is de kwaal van het zuiden. Ook in Trappeto is er armoede. Men went er aan.

Dolci:

Waarom doet men er niets aan?

Vincenzina:

Het is een hopeloos vechten.

Dolci:

Dat soort vechten mag nooit helemaal hopeloos worden. Op het einde van de oorlog heb ik een tijd in de gemeenschap van Don Zeno gewerkt. Ook daar was het een moeilijk vechten.

Vincenzina:

Don Zeno. Die naam heb ik wel eens gehoord.

Dolci:

Zijn gemeenschap bestaat niet meer. Failliet. Er is geen geld meer om het verder te zetten.

Vincenzina:

Sommigen vinden tuchtscholen en gevangnissen beter dan de gemeenschap van Don Zeno.

Dolci:

Voor oorlog hebben ze geld. Voor nieuwe kazernes hebben ze geld. Voor nieuwe kanonnen en tanks en voor nieuwe bommen hebben ze geld. Maar voor hulp aan de kinderen van Don Zeno? Nee. Geen geld voor de verlaten kinderen van Don Zeno.

Vincenzina:

Het liedje herhaalt zich. Niets aan te doen.

Dolci:

Dat mag je nooit zeggen. (*denkt even na*) Ik ga niet terug naar het noorden. Ik blijf hier. Ik heb er genoeg van om huizen te bouwen voor de rijke lui van het noorden. Ik blijf hier en ik zal hier huizen bouwen voor de armen.

Vincenzina:

(*hem van dichtbij beijkend*) Jij bent een rare vogel. Wil je een tweede Don Zeno worden? Of een tweede Christus?

Dolci:

Ik kan niet tegen onrecht. Al wat boosaardig en slecht is, wil ik uitroeien.

Vincenzina:

Ga je vechten?

Dolci:

Ja. (*na een poos*) Nee. Ken je Mahatma Gandhi?

Vincenzina:

Die magere dwerg uit India? Ga je 't op zijn manier proberen?

Dolci:

Ja. Ik zal vechten zonder geweld. Met de scherpte van mijn tong. Met mijn pen. En met mijn liefde voor alle mensen van goede wil. En als het nodig is: met de hongerstakingen van Mahatma Gandhi.

Vincenzina:

Ik ben er niet zeker van dat het je lukt. Je ziet er te rond en te dik uit. Je eet te graag grote schotels spaghetti en macaroni. En grote ronde pizza's.

Dolci:

Ik hou van het leven. Daarom hou ik ook van lekker eten. En van lachen. En van kinderen.

Vincenzina:

Van kinderen? Ik heb er vijf. *(na een poos)* Ik ben weduwe. Mijn man was visser.

Dolci:

Zo.

Vincenzina:

Hoe lang blijf je in Trappeto?

Dolci:

Ik weet het niet.

Achter de schermen roept een kind op zijn mama.

Vincenzina:

Dat is Bruno, mijn oudste zoon. Ik moet naar binnen. *(een beetje aarzelend)* Je kan in mijn huis logeren, als je wilt. Als je van kinderen houdt, zal het wel meevallen. En ik maak zéér lekkere spaghetti. En als je mijn pizza's hebt geproefd, wil je er misschien geen andere meer eten.

Dolci:

Ja? Dan kom ik graag in je huis wonen.

Beiden gaan af.

T a f e r e e l   a c h t

met Dolci, de herbergier en twee boeren

De herbergier in witte schort komt op met tafels, stoelen en een parasol. Hij neuriert een populair Italiaans liedje. Twee boeren komen op en zetten zich neer.

Eerste boer:

Zin in een glaasje wijn, Carmelo?

Tweede boer:

Altijd.

Herbergier:

Buon giorno. Glaasje wijn?

Boeren:

Ja.

De herbergier gaat de wijn halen.

Eerste boer:

(zijn zakken omkerend, er één geldstuk uithalend) Mijn laatste geld voor twee glaasjes wijn.

Tweede boer:

Zon en wijn zijn zo vaak onze enige troost.

Eerste boer:

De zon kost niets. Als ook de wijn niets kostte...

Herbergier:

(opkomend met glazen en een karaf wijn) De wijn gratis? En van wat zou ik moeten leven?

Eerste boer:

Van wat leven wij?

Tweede boer:

Van de zon!

Herbergier:

(naar buiten kijkend) De vreemde komt.

Eerste boer:

De vreemde?

Herbergier:

Hij logeert bij Vincenzina Mangano. De vissersweduwe.

Dolci:

(binnenkomend) Dag. Dag allemaal.

Herbergier:

Dag meneer Dolci.

Dolci:

Ha. Je kent al mijn naam. *(tegen de boeren)* Een herbergier weet altijd alles.

Herbergier:

Glaasje wijn, meneer Dolci?

Dolci:

Ja. Je hebt hier goede landwijn. Ik heb hem reeds geproefd bij mijn hospita, bij Vincenzina Mangano.

Herbergier:

(wijn schenkend) Als 't u blijft, meneer Dolci.

Dolci:

Noem me maar Danilo. (*drinkt*) Ja, die Siciliaanse landwijn heeft een zeer bijzondere smaak. De bitterheid van de aarde zit er in, maar ook de warmte van de zon. Hij is zoals het leven is: bitter, maar met een heerlijk warme ondergrond.

Eerste boer:

(*met verbazing - tegen de tweede boer*) Dat is mooi gezegd. Zo heb ik het nog niet gehoord.

Tweede boer:

Ik ook niet.

Dolci:

Zo. Geen werk vandaag?

Tweede boer:

Vandaag?

Eerste boer:

Werk?

Tweede boer:

Vandaag geen werk, en gisteren geen werk en morgen zal er ook geen werk zijn.

Dolci:

Waarom niet?

Eerste boer:

Er is geen werk.

Tweede boer:

Hier is geen werk.

Dolci:

Is er geen werk? Er liggen hopen werk te wachten.

Eerste boer:

(*wat schamper, tegen de tweede boer*) Heb jij ergens hopen werk zien liggen?

Tweede boer:

Nee. Jij wel?

Eerste boer:

Nee. (*tegen Dolci*) En jij hebt er wel gezien?

Dolci:

Ja. Ik heb velden gezien met alleen maar wat povere wijnstokken. Of met gras en wat schaarse olijfbomen. Waarom wordt er geen graan gezaaid? Overal hoor ik klagen over honger. Maar om brood te bakken en om spaghetti te maken is er

graan nodig. Waarom wordt er geen graan gezaaid op al die lege velden? Of groenten geteeld?

Tweede boer:

De velden zijn niet van ons.

Eerste boer:

Ze zijn van de heer.

Tweede boer:

Van de edelman die op het kasteel woont.

Eerste boer:

Hij wil geen graan laten zaaien.

Dolci:

Heeft de edelman ook honger?

Tweede boer:

Hahaha.

Herbergier:

(die tijdens het hele gesprek steeds maar ja knikt) Hahaha.

Eerste boer:

Zijn honden zijn beter gevoed dan wij.

Tweede boer:

Hij krijgt eten uit de grote stad.

Eerste boer:

Hele vrachtwagens vol eten.

Tweede boer:

Voor feesten.

Eerste boer:

En we kunnen het weten: onze dochters zijn er dienstmeid.

Tweede boer:

En ze worden er niet goed behandeld. Af en toe klopt de edelman er met zijn wandelstok op.

Eerste boer:

En ze worden slecht betaald.

Dolci:

Waarom laat je dat toe?

Tweede boer:
Wat kunnen we er aan doen?

Eerste boer:
Niets.

Tweede boer:
De edelman is machtig.

Dolci:
Samen zijn jullie machtiger dan de edelman.

Eerste boer:
De edelman is een vriend van de politie.

Tweede boer:
En de politie schiet.

Eerste boer:
Wij hebben geen politie om op de edelman te schieten.

Dolci:
Je moet naar de burgemeester gaan.

Tweede boer:
Die doet niets.

Eerste boer:
De burgemeester is een vriend van de edelman.

Dolci:
Je moet naar de gouverneur gaan.

Tweede boer:
De gouverneur is een vriend van de edelman.

Eerste boer:
En hij woont zo onbereikbaar ver.

Tweede boer:
In Palermo.

Eerste boer:
Over de bergen. En de wegen zijn slecht.

Dolci:
Je moet schrijven.

Tweede boer:
We kunnen niet schrijven.

Eerste boer:
Niet lezen en schrijven.

Tweede boer:
We zijn maar heel kort naar school gegaan.

Eerste boer:
Of helemaal niet.

Tweede boer:
Scholen kosten geld.

Eerste boer:
En er is geen geld.

Dolci:
Ik zal jullie leren lezen en schrijven. Helemaal gratis. En ik zal naar Palermo gaan. Ik zal bij de gouverneur gaan en zeggen dat het moet veranderen. Want er liggen hopen werk te wachten! De wegen moeten hersteld worden en de velden bewerkt. De oude huizen moeten hersteld worden en er moeten meer huizen komen, en betere huizen. De honger moet verdreven worden.

Tweede boer:
De heren zijn machtig. Ze zullen neen zeggen.

Herbergier:
Ja. Ja. Dat zullen ze doen.

Dolci:
Hier. Een geldstuk voor de wijn. (*afgaand*) A rivederci. Tot ziens.

De twee boeren kijken Dolci na en tikken met de vinger tegen hun voorhoofd. Dan gaan ze af. De herbergier geeuwt, zet zich ergens neer en valt in slaap. Hij snurkt zachtjes.

Tafereel negen

met de herbergier en de maffiaspion

De herbergier snurkt. Een loense maffiaspion komt op, legt hier en daar zijn oor te luisteren, schrijft in een notaboekje en grijnst gemeen. Dan zet hij zich aan een tafeltje en klopt er op. De herbergier schrikt wakker.

Herbergier:
Excuseer mij, Signore. Ik wandelde nog in het land der dromen. Wijn voor de Signore?

Maffiaspion:

Ja.

Herbergier:

Dadelijk, Signore. *(hij gaat af en komt spoedig terug met wijn)* Als 't u blijft, Signore. De Signore is hier vreemd?

Maffiaspion:

Ja.

Herbergier:

Ik dacht het.

Maffiaspion:

Ik ben naar hier gekomen omdat over deze buurt zeer vreemde dingen worden verteld. Hier wonen misdadigers.

Herbergier:

De Signore is van de politie!

Maffiaspion:

Ik ben gezonden door de secretaris van de commissaris van de gouverneur van Palermo.

Herbergier:

Mamma mia.

Maffiaspion:

Vertel mij over Dolci.

Herbergier:

Dolci?

Maffiaspion:

Probeer me niet wijs te maken dat je hem niet kent. Vooruit, alles zeggen wat je weet.

Herbergier:

(niet op zijn gemak - vruchteloos zoekend naar uitvluchten) Hij is groot en dik. Draagt een brillette. Hij woont bij de vissersweduwe, bij Vincenzina Mangano. *(een beetje geheimzinnig, gemaakt leuk)* Men zegt dat hij met Vincenzina wil trouwen. Vincenzina kan lekker eten koken. Sinds hij bij haar woont is hij nog dikker geworden. Ik denk dat hij wel honderd kilo weegt.

Maffiaspion:

(de herbergier bij zijn hemd grijpend) Wat zegt en wat doet Dolci?

Herbergier:

Niet veel. Niet veel. Hij houdt van kinderen en van spaghetti. Hij zegt dat onze wijn tegelijk bitter en zoet is.

Maffiaspion:
Wat zegt hij nog?

Herbergier:
Niet veel. Niet veel.

Maffiaspion:
Je liegt. Je weet toch wat er gebeurt met herbergiers die liegen? *(hij gooit zijn glas op de grond)* Je hele herberg wordt stuk geslagen. Je twee dochters worden ontvoerd en opgesloten in de smerigste achterbuurt van Palermo.

Herbergier:
Genade, Signore, genade.

Maffiaspion:
(een mes te voorschijn halend) En jij wordt vermoord. *(het mes tegen de keel van de herbergier drukkend)* Keel over.

Herbergier:
(bibberend) Ik vertel al wat ik weet, Signore.

Maffiaspion:
Ik luister.

Herbergier:
Dolci zegt...

Men hoort juichende en zingende boeren, die in aantocht zijn.

Herbergier:
Wat is dat? *(hij gaat kijken)* Signore, Dolci is op komst.

Maffiaspion:
Ik verberg me. Geen woord over mij. *(hij laat het mes zien)*

Herbergier:
(bibberend) Si, Signore.

De spion verbergt zich. Voor het publiek blijft hij zichtbaar. Grijnzend noteert hij al wat gezegd wordt in zijn notaboek.

Tafereel tien

met Dolci, de herbergier, de maffiaspion, boeren en kinderen

Dolci komt op met zingende boeren en kinderen

Dolci:

Groot nieuws, vriend herbergier. Ik trouw met Vincenzina. Een pracht van een vrouw. En ik heb meteen al vijf kinderen.

Een kind:

Ja, hij wordt onze papa.

Boeren:

Leve papa Dolci.

De herbergier reageert niet veel. Hij knikt alleen maar. In de algemene vreugde valt het niet op dat hij zorgen heeft.

Dolci:

Ik hou van kinderen.

Een boer:

Dan zal Vincenzina er binnenkort wel meer dan vijf hebben.

Dolci:

Ik hoop het.

Een boer:

(tegen de herbergier) Mijn huis dat op instorten stond is helemaal hersteld. Onze vriend Dolci is een wonderlijke man. We zijn naar de braakliggende gronden gegaan en we hebben daar stenen geraapt. En dan hebben we samen gemetst. Zo mooi, zo stevig is het huis nu. Ik had het niet voor mogelijk gehouden.

Dolci:

Er zullen meer huizen hersteld worden. Maar ook aan de wegen moet gewerkt worden. Ik ben naar Palermo gegaan, en ik heb ondervonden wat jullie al altijd ondervonden hebben: men wil niets voor jullie doen. De overheid is lui en laf. Overall voelt men de dreigende hand van de maffia.

Boeren:

(ontsteld het hoofd tussen de handen nemend, angstig fluisterend) De maffia. De maffia. De maffia.

De spion grijnst gemeen naar het publiek.

Dolci:

Ik ken de kneepjes van de maffia. Ik heb er veel over gelezen. Het is een bende misdadigers. Ze werken samen met de politie, met de rijke heren die op de kastelen wonen, met gouverneurs, volksvertegenwoordigers en senatoren. Zelfs met ministers. Ze zijn oppermachtig. Ze houden jullie dom. Ze zijn schuldig aan jullie armoede en honger. Alleen met zeer speciale middelen zijn ze te bestrijden. En dat zal ik doen. Ik zal voor jullie vechten.

Een boer:

Heb je al wapens?

Dolci:

Mijn wapens groeien binnen in mij. In mijn hoofd en in mijn hart. En ik zal er mee vechten. Voor jullie.

Een kind:

Leve papa!

Boeren:

Leve papa Dolci!

Dolci:

A rivederci. Tot ziens.

Dolci, de boeren en de kinderen gaan zingend af.

Maffiaspion:

(uit zijn schuilplaats komend, tegen de bibberende herbergier) Ik weet genoeg. *(met het mes dreigend)* Geen woord over mij tegen die bende.

Herbergier:

(bibberend) Si, Signore.

De herbergier en de maffiaspion gaan samen af.

Tafereel elf

met Dolci, Vincenzina, de burgemeester, een journalist en een persfotograaf, boeren en kinderen

Dolci en Vincenzina komen op. Enkele boeren volgen stil en aarzelend. Achter de boeren komen ook een paar kinderen (o.a. Bruno) schuchter kijken.

Dolci:

Ik voel mij een klein beetje duizelig vandaag.

Vincenzina:

Mijn lieve Danilo, dat kan toch niet blijven duren. *(de boeren schudden het hoofd)* Al een hele week heb je niets gegeten. Je gaat dood als je nog lang doorgaat.

Boeren:

(met het hoofd knikkend) Je gaat dood, Papa Dolci.

Een van de kinderen begint te jammeren.

Dolci:

Wie huilt daar zo verdrietig? Mijn zoon Bruno! (*hij gaat naar de jongen en streekt hem over het hoofd*) Bruno. Grote jongens wenen niet. Ze bijten op de tanden.

Bruno:

Ik wil niet dat je dood gaat.

Dolci:

Ik ga niet dood. Ik ben alleen maar in hongerstaking. Zolang de gouverneur in Palermo er niet voor zorgt dat de wegen hersteld worden, weiger ik te eten.

Vincenzina:

Denk je dat het zal lukken?

Dolci:

Het zal lukken.

Een boer:

Ik lig er 's nachts wakker van.

Andere boer:

Ik ook.

Een boer:

We weten allemaal wat honger is. We hebben altijd honger gehad. Elke dag van elk jaar. Maar we hadden altijd iets.

Andere boer:

Altijd een klein beetje. Soms net genoeg om niet te sterven.

Een boer:

Maar zoals Papa Dolci het doet. Niet meer willen eten tot de grote heren ja zeggen.

Andere boer:

Ik zou het niet kunnen.

Vincenzina:

Het is hard, zeer hard.

Dolci:

Mahatma Gandhi in India heeft het ook gedaan. En hij heeft gewonnen. Hongerstaking is een heel bijzonder strijdmiddel. Binnen in de kop der grote heren klopt mijn hongerstaking als een hamer tegen hun hersenen. Hoe langer ik weiger te eten hoe harder de hamer klopt.

Er toetert een auto.

Vincenzina:

Wat is dat? (*naar buiten kijkend*) 't Is de burgemeester.

Boeren:

Oeioeioei. Die moet ons hier niet zien.

De boeren en een van de kinderen gaan vlug af. Een van de jongens (Bruno) blijft, maar verbergt zich een beetje.

Burgemeester:

(opkomend, gemaakt joviaal) Dag Dolci. Dag Vincenzina. Hoe gaat het met de kinderen, Vincenzina? Zie ik er daar niet een? O, hij kruipt weg, hij verstopt zich. He bengel, bang voor de burgemeester?

Dolci:

Indien de burgemeester een vriend van de kinderen was en er voor zorgde dat ze eten en onderwijs kregen, dan zouden ze van u geen schrik hebben.

Burgemeester:

Dolci, je moet zo'n lelijke dingen niet zeggen. Ik doe wat ik kan. Maar ik kan niet veel. Onze streek is altijd arm geweest.

Dolci:

Je doet er niets tegen.

Burgemeester:

Dolci, ik heb goed nieuws.

Vincenzina:

Van de gouverneur?

Burgemeester:

Ja.

Vincenzina:

(Dolci omhelzend) O, Danilo-Papa-Dolci, zou het waar zijn?

Dolci:

Ik hoop het.

Burgemeester:

Dat geloof ik graag, Dolci. Een week zonder eten. Moet niet leuk zijn.

Dolci:

Maak je geen zorgen. Als het moet doe ik er nog een week bij. En twee ook.

Burgemeester:

Dat meen je niet.

Dolci:

Toch wel.

Burgemeester:

Er is geen reden meer om die zotte staking voort te zetten. Zoals ik reeds zei,

Dolci, ik heb goed nieuws uit Palermo ontvangen. Er wordt geld gegeven voor openbare werken in de streek. De wegen worden hersteld.

Vincenzina:

(Dolci omhelzend) O, Danilo, ik ben gelukkig.

Dolci:

Ik ook.

Autogetoeter.

Burgemeester:

Wat is dat? Prutst men aan mijn auto?

Vincenzina:

(naar buiten kijkend) Neen. Er is een andere auto, met vreemde heren.

Burgemeester:

(ongerust) Vreemde heren?

Een journalist en een persfotograaf komen op.

Journalist:

Buon giorno. Ik ben journalist van het grootste en beste dagblad van Vlaanderen.

Persfotograaf:

En ik ben de fotograaf.

Journalist:

We komen voor Danilo Dolci. Ha, jij bent Danilo Dolci. Gegroet.

Dolci:

Welkom.

Burgemeester:

Maar, maar, maar...

Journalist:

We zijn de eersten. Er zijn nog journalisten op weg.

Persfotograaf:

Uit Frankrijk en Amerika. Uit Nederland en Zweden. Uit Duitsland en Finland.

Journalist:

De hele wereld wil u zien.

De persfotograaf neemt een foto van de burgemeester, die net te laat komt om het gelaat achter zijn handen te verbergen.

Burgemeester:
Maar, maar, maar...

Persfotograaf:
Is het waar dat men je Papa Dolci heet en dat je twintig kinderen hebt?

Journalist:
Dat je met hongerstakingen tegen de maffia vecht?

De persfotograaf neemt een eerste foto van Dolci.

Burgemeester:
Mamma mia. Ik ga hier weg. De hele wereld op bezoek!

Dolci:
De hele wereld is welkom, burgemeester. De hele wereld mag weten wat er in het zuiden van Italië gebeurt. De toeristen komen naar Sicilië om de tempels te bezoeken. Het wordt tijd dat men ook eens armoede en onrecht komt bekijken.

Journalist:
Er wordt overal geld ingezameld om uw werk te steunen.

Burgemeester:
Mamma mia. De gouverneur zal razend zijn als hij dat hoort. (*terzijde*) Die Dolci is een zeer gevaarlijke kerel.

De burgemeester gaat haastig af. Bruno komt uit zijn schuilplaats en geeft hem een (symbolische) schop.

Vincenzina:
Bruno! Dat doet men niet.

Bruno:
Hij is een slechte burgemeester. Als ik groot ben, wil ik burgemeester worden. Ik wil een goede burgemeester worden. En als de gouverneur en de minister en de president lelijke dingen doen, dan eet ik geen spaghetti meer. Ik laat mijn hamer binnen in hun koppen kloppen. Net als papa.

Vincenzina:
Kom, we gaan voor papa wat eten halen. Hij zal vast wel grote honger hebben. (*tegen Dolci*) Of zal je weer weigeren te eten?

Dolci:
Ja.

Een wanhopig met het hoofd schuddende Vincenzina gaat met de jongen af.

Tafereel twaalf

met Dolci, een journalist, een persfotograaf en twee boeren

Dolci:

Zo. En wat wensen de journalisten te weten?

Persfotograaf:

Men noemt je een volgeling van Gandhi. Ik verschoot me haast een bult toen ik voor het eerst een foto van je zag. Je lijkt helemáál niet op Gandhi.

Journalist:

Het verschil is zo opvallend dat ik mijn artikel daarmee beginnen zal. Danilo Dolci lijkt niet op de magere Gandhi, zal ik schrijven. Hij is groot en dikbuikig en hij heeft een pafferig gezicht. In het licht van zijn ogen glinstert zowel humor als ernst.

Dolci:

Ah. Ah. Wat knappe schrijvers zijn journalisten toch!

Journalist:

Wat is nu eigenlijk het doel van je acties?

Dolci:

De gewetens wakker schudden.

Journalist:

Met Gandhi-methodes.

Dolci:

Ik ben tegen geweld. Geweld lost niets op.

Journalist:

Heb je, naast hongerstaking, nog andere methodes?

Men hoort naderende stemmen en voetstappen.

Dolci:

Zeker. Om te beginnen...

Er komen twee boeren binnen. Ze doen wat schuchter als ze de bezoekers zien en aarzelen om helemaal binnen te komen.

Eerste boer:

Signore Dolci...

Dolci:

Kom binnen, kom binnen. En noem me maar Papa Dolci, zoals iedereen in deze buurt. *(tegen de journalist)* Ik ben met de weduwe Vincenzina Mangano getrouwd.

Ze had vijf kinderen van haar eerste man, een visser. En er is al een zesde bijgekomen. En ik heb ook enkele weeskinderen geadopteerd. En al die kinderen brengen vriendjes mee. Mijn huis zit altijd vol met kinderen, wel twintig elke dag. Dáárom noemt men mij Papa Dolci.

Journalist:

Als je in Vlaanderen woonde, zou men je Papa Nagerecht noemen.

Dolci:

Papa Nagerecht?

Journalist:

Het Italiaanse woord dolci betekent nagerecht. En bij ons is een nagerecht dikwijls zoet. Roomijs of koek. Misschien zou men je wel Papa Zoetekoek noemen.

Dolci:

Leuk. Ik hou van zoete koek.

Persfotograaf:

(met wat clowneske gebaren) Papa Zoetekoek houdt van zoete koek. Houdt de zoete koek ook van Papa Zoetekoek?

Allen lachen.

Dolci:

(tegen de boeren) Soms zijn journalisten leukerds. *(ernstig)* Hebben jullie problemen?

Eerste boer:

We wonen vlak bij Palermo. En toch wonen we ver.

Dolci:

Dichtbij en ver? Hoe kan dat? *(tegen de journalist)* Dat is verdacht.

De journalist luistert naar het verhaal van de boeren en neemt nota's. De persfotograaf neemt een foto.

Eerste boer:

Al jaren vragen we aan de edelman om de oude weg te herstellen.

Tweede boer:

Om naar de markt te gaan, signore Dolci.

Eerste boer:

(de tweede boer aanstotend) Papa Dolci!

Tweede boer:

Om naar de markt te gaan, Papa Dolci.

Eerste boer:

Nu kunnen we niet naar de markt.

Dolci:

Waarom niet?

Eerste boer:

Tussen ons dorp en de stad ligt de berg. We kunnen de stad alleen bereiken langs een verschrikkelijk lange en lastige omweg. Meer dan een dag hebben we nodig om de stad te bereiken.

Tweede boer:

En omdat we niet naar de markt kunnen, slagen we er niet in onze groenten te verkopen. En zo hebben we geen geld en kunnen we zelf niets kopen.

Eerste boer:

De kinderen moeten schoenen hebben, en broeken en mutsen.

Tweede boer:

Bij mij zijn ruiten gebroken. Er is geen geld om nieuw glas te kopen.

Dolci:

En wat heeft die edelman daar mee te maken?

Eerste boer:

Over zijn grond loopt een oude weg, die al meer dan tweehonderd jaar is afgesloten.

Tweede boer:

Als we die weg mochten gebruiken waren we op minder dan twee uur in de stad.

Dolci:

Waarom mag je de weg niet gebruiken?

Eerste boer:

De edelman wil het niet.

Dolci:

Waarom niet?

Eerste boer:

De weg ligt op zijn grond, zegt hij. En we mogen niet op zijn grond komen.

Dolci:

Gebruikt hij die grond om te zaaien of te planten?

Eerste boer:

Nee, Papa Dolci. Die grond staat vol onkruid.

Tweede boer:

En onder het onkruid ligt de oude weg.

Eerste boer:

We vragen het al jaren aan de edelman. Altijd weigert hij.

Tweede boer:

Hij stuurt zijn honden op ons af.

Dolci:

Ik zal het onderzoeken. (*tegen de journalist*) Ik zal met die edelman gaan praten. Als hij blijft weigeren, dan moet je maar eens toekijken. Dan is het niet meer nodig over mijn methodes te vertellen. Dan kan je een van mijn methodes zien.

Journalist:

Wat ben je van plan?

Dolci:

Een omgekeerde staking.

Persfotograaf:

Omgekeerde staking? Wat is dat?

Dolci:

Wie werkt, kan soms redenen hebben om het voortzetten van het werk te weigeren. Dat is dan een staking. Een machtig wapen, dat weten jullie ook wel. Wij kunnen dat wapen niet gebruiken. Iedereen is hier werkloos. Welnu, wij zullen de voortzetting van de werkloosheid weigeren. Dat is een omgekeerde staking. We gaan werken. Gratis. We organiseren een staking tegen de werkloosheid. We herstellen de oude weg op de grond van de edelman, zodat de boeren naar de markt kunnen. (*tegen de boeren*) Roep alle werklozen bijeen. Haal schoppen en houwelen. Maar denk er aan: alles moet vreedzaam blijven. Niemand mag een wapen bij zich hebben.

Eerste boer:

Toch wel een mes, Papa Dolci.

Dolci:

Een mes? Nee, nee, nee, nee.

Eerste boer:

Om ons brood te snijden, Papa Dolci.

Dolci:

Nee. Géén mes. Zoals Christus het deed, zo zullen wij het doen: om aan de verleiding van het mes te weerstaan, zullen wij het brood breken. Met de handen. Kom aan.

Allen gaan geestdriftig af.

Tafereel dertien

met Dolci, enkele boeren, de edelman, de politiecommissaris en een politieagent

Dolci en enkele boeren komen op met houwelen en schoppen.

Dolci:

Dit wordt een lastig werk, vrienden. Tweehonderd jaar lang is de weg verwaarloosd. Wat er nog van overblijft zit onder het onkruid verborgen. Je kan de weg amper zien. Zelfs een heel klein karretje kan er niet meer over. Bulten en putten, de ene naast de andere. Maar, we zullen eens laten zien wat we kunnen. Dit wordt een mooie, stevige weg, waarover onze boeren naar de markt kunnen rijden om er hun waren te verkopen. En met het geld van de verkoop kunnen ze klederen en schoenen kopen, en werktuigen om het land te bewerken.

Zingend gaan ze aan het werk. De houwelen en de schoppen gaan op en neer.

Allen:

(zingend) Ja, we willen werken
en alle wegen en huizen versterken.
Ja, we willen bouwen,
met stenen en cement gaan sjouwen.
Ja, we willen hakken en houwen,
de twee handen uit de mouwen.

Dolci:

(zingend) En waarom willen wij dat?

Allen:

(zingend) Omdat het moet gedaan zijn,
met leven in een lege zandwoestijn.
Omdat het moet gedaan zijn
dat leven met een maag vol hongerpijn.
Omdat het moet gedaan zijn
met wachten op een nieuw refrein.

Dolci:

(zingend) Willen wij nog honger lijden?

Allen:

(zingend) Neen, we willen brood en wijn.
We willen een leven met een nieuw refrein.
We willen een humaan bestaan.
We willen velden vol met graan.
We willen aan de wegen werken
en de huizen goed versterken.

Dolci:
(*zingend*) En zullen wij nog wachten?

Allen:
(*zingend*) Neen. We hoorden het kraaien van de haan,
en daarom is het veel te lange wachten nu gedaan.
Daarom is het lange wachten nu gedaan,
gedaan, gedaan, gedaan.

Edelman:
(*opkomend*) Wat is dat? Wat, wat, wat, wat, wat betekent dat?

Dolci:
Wij herstellen de weg naar de stad.

Edelman:
Weg? Weg? (*een boer wegduwend*) Jij moet weg! Dit is mijn grond.

Dolci:
De boeren hebben de weg nodig.

Edelman:
(*tegen de houwelen schoppend*) Weg, zeg ik. Weg.

Dolci:
De boeren hebben de weg nodig.

Edelman:
Ha, jij bent de boef die men Dolci noemt. Jij moet de gevangenis in. Je bent een dief.

Dolci:
Wat heb ik gestolen?

Edelman:
Mijn grond. Dit is mijn grond. Jij mag niet op mijn grond komen. Jij steelt mijn grond.

Dolci:
Op die grond ligt een weg die de boeren nodig hebben. Je hebt die weg daar maar laten liggen.

Edelman:
Ik heb die weg niet nodig.

Dolci:
De boeren hebben hem nodig. Zonder die weg kunnen ze niet naar de stad.

Edelman:
Dat is mijn zaak niet.

Dolci:

De weg is de zaak van de boeren.

Edelman:

Het is mijn grond. (*tegen de houwelen schoppend*) Weg, zeg ik. Weg.

Een boer:

We doen het werk gratis. We zijn toch werkloos.

Een andere boer:

We zijn het beu om niets te doen.

Dolci:

(*zingend*) En daarom willen wij werken...

Allen:

(*zingend - de houwelen en schoppen gaan weer op en neer*) Ja, we willen werken en alle wegen en huizen versterken. Ja, we willen bouwen, met stenen en cement gaan sjouwen. Ja, we willen hakken en houwen, de twee handen uit de mouwen.

Dolci:

(*zingend*) En waarom willen wij dat?

Allen:

(*zingend*) Omdat het moet gedaan zijn, met leven in een lege zandwoestijn. Omdat het moet gedaan zijn dat leven met een maag vol hongerpijn. Omdat het moet gedaan zijn met wachten op een nieuw refrein.

Dolci:

(*zingend*) Willen wij nog honger lijden?

Allen:

(*zingend*) Neen, we willen brood en wijn. We willen een leven met een nieuw refrein. We willen een humaan bestaan. We willen velden vol met graan. We willen aan de wegen werken en de huizen goed versterken.

Dolci:

(*zingend*) En zullen wij nog wachten?

Allen:

(zingend) Neen. We hoorden het kraaien van de haan,
en daarom is het veel te lange wachten nu gedaan.
Daarom is het lange wachten nu gedaan,
gedaan, gedaan, gedaan.

Edelman:

(stampvoetend van woede) Jullie stomme mestkevers blijven van mijn grond.
Want dit is mijn grond, mijn grond, mijn grond. *(roepend)* Politie!

Dolci:

Haal gerust de politie. Wij werken voort. Het is een misdraad de mensen zonder
werk te laten zitten, terwijl er zoveel nuttig werk te doen is.

Edelman:

Jij, Dolci, jij bent een misdadiger. Jij hoort in de gevangenis te zitten. *(kwaad
afgaand)* En daar zal ik voor zorgen.

Dolci:

(de edelman naroevend) Ja, daar zal jij voor zorgen. Maar wij werken voort.
(zingend) En waarom willen wij werken?

Allen:

(zingend en werkend, met de schoppen en houwelen weer op en neer)
Omdat eeuwig zitten wachten en niets doen
nog erger is dan het in zijn broek doen.
Omdat omwegen maken niet leuk is
en een goede weg door de bergen ons recht is.

Dolci:

(zingend) Ja. Ja. En daarom...

Allen:

Daarom willen we werken
en alle wegen en huizen versterken.
Daarom willen we bouwen,
met stenen en cement gaan sjouwen.
Daarom willen we hakken en houwen,
de twee handen uit de mouwen.

Dolci:

(zingend) Willen wij nog honger lijden?

Allen:

(zingend) Neen, we willen brood en wijn.
We willen een leven met een nieuw refrein.
We willen een humaan bestaan.
We willen velden vol met graan.
We willen aan de wegen werken
en de huizen goed versterken.

Tijdens het zingen is de edelman opgekomen met de politiecommissaris en een politieagent. Het zingen verstomt.

Edelman:

(op Dolci wijzend) Dit is de aanstoker. Hij moet de gevangenis in.

Politiecommissaris:

Wat betekent dat, Dolci?

Dolci:

Wij werken aan de weg.

Politiecommissaris:

Dit is de grond van de edelman.

Dolci:

Het is de weg van de boeren.

Politiecommissaris:

Dit is het bezit van de edelman. Het is door de wet verboden grond te betreden die niet van u is.

Dolci:

In de wet staat ook dat ieder burger recht heeft op werk.

Edelman:

Hahahaha. De wet! *(spottend)* De wet, zegt hij.

Dolci:

Sta jij boven de wetten van het land?

Edelman:

(tegen de commissaris) Steek hem in de gevangenis.

Politiecommissaris:

Dolci. Voor de laatste maal: verlaat deze grond.

Dolci:

Neen.

Politiecommissaris:

(tegen de agent) Neem hem mee.

Dolci legt zich neer.

Politiecommissaris:

Wat betekent dat?

Dolci:

Ik weiger mee te gaan.

Politiecommissaris:

Dolci, maak het niet erger. Sta op, en ga mee.

Dolci:

Neen.

Politiecommissaris:

U verergert de aanklacht, Dolci. Deze zal luiden: betreden van andermans grond, opruiing en smaad aan het gezag. Sta op.

Dolci:

Neen.

Politiecommissaris:

Sta op, of we slepen je weg.

Dolci:

Ik sta niet op.

De boeren gaan ook liggen.

Politiecommissaris:

Wat betekent dat?

Dolci:

(zingend) Dat betekent...

Allen:

(zingend, en met de armen zwaaiend)

Dat we willen werken
en alle wegen en huizen versterken.
Dat we willen bouwen,
met stenen en cement gaan sjouwen.
Dat we willen hakken en houwen,
de twee handen uit de mouwen.

Dolci:

(zingend) Willen wij nog honger lijden?

Allen:

(zingend) Neen, we willen brood en wijn.
We willen een leven met een nieuw refrein.
We willen een humaan bestaan.
We willen velden vol met graan.
We willen aan de wegen werken
en de huizen goed versterken.

Dolci:

(zingend) En zullen wij nog wachten?

Allen:

(zingend) Neen. We hoorden het kraaien van de haan,
en daarom is het veel te lange wachten nu gedaan.
Daarom is het lange wachten nu gedaan,
gedaan, gedaan, gedaan.

*Tijdens het zingen worden ze door de politiecommissaris en de politieagent weg-
gesleept. Met de zware Dolci hebben ze veel moeite. De edelman staat er stamp-
voetend bij; wanneer hij als laatste afgaat, toont hij zijn vuist aan het publiek.*

Tafereel veertien

*met Dolci, twee boeren, de maffiaspion, een pastoor, een vakbondsactivist en een
politieagent*

*Een politieagent rolt een kooi op. Papa Dolci zit er in, achter tralies. Hij geeuwt.
De politieagent gaat af.*

Dolci:

Ik heb zin om wat te slapen. Dan kan ik dromen van de weg die we verder zullen
bouwen. En van Vincenzina. En van de kinderen. En van alle kinderen in de hele
wereld, die groot en sterk zullen worden en die zullen vechten tegen onrecht en
ellende. *(hij geeuwt en legt zich neer)*

*Er komen boeren op. Ze blijven aarzelend staan en fluisteren tegen elkaar. De
maffiaspion komt op, loopt sissend met een mes rond, spits de oren en gaat dan
naar de boeren, om hen tegen Dolci op te hitsen.*

Eerste boer:

We moeten iets doen. Ze hebben Papa Dolci in de gevangenis geworpen. Niet om-
dat hij een misdadiger is, maar omdat hij ons wil helpen.

Tweede boer:

Wat kunnen we doen?

Maffiaspion:

Dolci is zot en zit in het kot.

Eerste boer:

Hij komt weer vrij.

Maffiaspion:

Hahaha. Hij heeft de wet driedubbel overtreden. Hij blijft héél lang achter de tra-
lies.

Eerste boer:

Papa Dolci heeft veel vrienden.

Tweede boer:

In de hele wereld wordt er gezegd dat hij weer vrij moet komen.

Maffiaspion:

Dolci is een bedrieger.

Eerste boer:

Hij bedriegt ons niet, hij helpt ons.

Tweede boer:

Hij gaat voor ons in hongerstaking.

Maffiaspion:

Hahahaha. Hahahaha. Ik verslik me haast van het lachen. Hongerstaking! Hebben jullie het trucje van Dolci niet door?

Eerste boer:

Welk trucje?

Maffiaspion:

Dolci is dik en rond. Dolci weegt honderd kilo. Als hij maar vijftig kilo woog, zou hij niet in hongerstaking gaan. Zijn hongerstaking is een slimme vermageringskuur. Slim trucje voor domme boeren.

Eerste boer:

Sinds Papa Dolci er is, zijn we iets minder dom dan vroeger. Hij leert ons lezen en schrijven, vertelt ons over geschiedenis en over wat er allemaal in de wereld gebeurt.

Maffiaspion:

Wat heb je daaraan? Kan je daarmee je buik vullen?

Eerste boer:

Je probeert ons geloof in Papa Dolci te ondermijnen.

Maffiaspion:

Hoor ik goed?

Tweede boer:

Maar het zal je niet lukken.

Maffiaspion:

Hoor ik goed? Ons geloof? Is Dolci een Christus geworden?

Eerste boer:

Sommige journalisten hebben geschreven dat...

Tweede boer:
Dat papa Dolci een beetje op Christus lijkt.

Maffiaspion:
Je wordt aangeklaagd. Bij de Paus van Rome. Want jullie zijn ketters.

Eerste boer:
(naar de opkomende pastoor wijzend) Kijk, daar komt een pastoor. Vragen we hem of we ketters zijn?

Tweede boer:
Hij is op weg naar de gevangenis.

Eerste boer:
Misschien bezoekt hij Papa Dolci.

De maffiaspion sist en knarsetandt.

Pastoor:
(op de kooi kloppend) Vriend Dolci. Slaap je?

Dolci:
(wakker wordend) Wat is er? Ah, vriend pastoor.

Pastoor:
Ik kom je eens bezoeken.

Dolci:
Dat is lief. God zal tevreden over je zijn.

Pastoor:
Ik ben er zeker van dat God ook over jou tevreden is.

Dolci:
Maar ik zit in de gevangenis. Sommige mensen vinden dat alleen bandieten in de gevangenis zitten. Ik ben een bandiet.

Pastoor:
Een bandiet van God. Een vriend van Jezus.

Dolci:
Hahaha.

Pastoor:
Je bent een Christus zonder kerk. Een apostel. Je doet me een beetje aan de heilige Franciscus van Assisi denken.

Maffiaspion:
(achter de rug van de pastoor) Wat? Een heilige! Een opruier is het, een agitator, een gevaar voor de maatschappij.

Dolci:

Franciscus van Assisi. De maffia denkt er anders over.

Pastoor:

Ah, de maffia. Ik moet nu gaan, vriend Dolci. Hier, ik heb een beeltenis van de Heilige Maagd meegebracht.

Dolci:

(de prent door de tralies nemend) Dank u, vriend pastoor. *(naar de prent kijkend)* O, wat glimlacht ze mooi. Ik zal haar aan de muur hangen. Mijn cel is zo leeg en kaal. Haar glimlach zal me opvrolijken.

Pastoor:

Tot ziens. Ik zal voor je bidden.

Dolci:

Altijd welkom.

De pastoor gaat af. De maffiaspion loopt hem na.

Maffiaspion:

Eerwaarde! Mogen we rekenen op Uw steun in de gerechtvaardigde strijd tegen de bandiet Dolci?

De pastoor kijkt omhoog, zoekt misschien zijn God tussen de wolken. De maffiaspion en de pastoor gaan af.

Eerste boer:

(zuchtend) Hoe zal dat allemaal aflopen?

Tweede boer:

Als we maar mochten vechten.

Eerste boer:

Ja. Soms jeuken mijn vuisten.

Tweede boer:

De mijne ook. Ik zou die duistere maffiafiguren zó op hun kop willen slaan.

Eerste boer:

Papa Dolci wil het niet.

Tweede boer:

Ik weet het. Hij heeft toch zo'n rare strijdmethodes.

Eerste boer:

Maar hij bereikt er iets mee.

Tweede boer:

Dát is een wonder.

Er komt een vakbondsactivist op.

Eerste boer:

Kijk. Papa Dolci krijgt bezoek van de vakbond.

Tweede boer:

Oeioeioei. Uit de stad. Een van de linkse vakbond!

Eerste boer:

Iedereen wil vriend van Papa Dolci zijn. Rechts en links. Pastoor en communist.

Tweede boer:

De bisschop zegt dat de communisten hun ziel verkocht hebben aan de duivel.

Eerste boer:

(een beetje spottend) En dat er horens op hun schedels groeien, zeker. En een bokkenstaart aan hun gat.

Tweede boer:

Mijn moeder zegt dat het kan.

Eerste boer:

Heeft ze al een communist de broek uitgetrokken?

Tweede boer:

Ssst. Hij praat met Papa Dolci.

Vakbondsactivist:

Vriend Dolci, in naam van de vakbond breng ik je de groet van de arbeiders.

Dolci:

Dat is lief.

Vakbondsactivist:

De arbeiders hebben veel eerbied voor je werk. Je toont hen een goede weg.

Dolci:

Een pastoor heeft mij eens gezegd dat ik de weg naar het evangelie heb teruggevonden.

Vakbondsactivist:

Zeker, dat heb je. *(een beetje aarzelend)* Maar toch ontbreekt er iets aan.

Dolci:

Ah, wie van ons is volmaakt?

Vakbondsactivist:

Politiek engagement heb je nodig. *(met vuur)* Revolutionair moet je zijn.

Dolci:

Met het wapen in de hand? Bereik ik geen resultaten met mijn methode?

Vakbondsactivist:

Zeker. Zeker, vriend Dolci. Maar denk er eens over na. Ik heb een portret van Lenin voor je meegebracht. Je moet naast het evangelie ook zijn boeken lezen.

Dolci:

Heb ik al eens gedaan, vriend. *(terwijl hij het portret van Lenin bekijkt)* De lege muur van mijn cel zal nog vol geraken. Ik zal uw vriend Lenin naast Onze Lieve Vrouw hangen.

Vakbondsactivist:

Ik zal je elke dag komen bezoeken. *(de vuist strijdlustig opstekend)* Vuist omhoog, kameraad.

Dolci:

Ja, vuist omhoog. Maar zonder mes tussen de vingers. Tot ziens.

De vakbondsactivist gaat af.

Eerste boer:

(een beetje sprakeloos na het bekijken van die vuist) Ja. Ja. Ja. Ja.

Tweede boer:

Ja. Ja.

Eerste boer:

Opgepast. Een politieagent.

Een politieagent komt op. Hij haalt Dolci uit de kooi.

Politieagent:

Je moet naar het gerechtshof, Dolci. Het proces begint. *(na een poos, een beetje smekend)* Je hebt toch wel zin om te gáán, Dolci?

Dolci:

Vind je het zó lastig om een zak van honderd kilo te slepen?

De politieagent knikt heel hard. Dolci schudt zijn stramme benen.

Dolci:

Na het lange stilzitten in de cel hebben mijn benen wel wat verstrooiing nodig. We zullen maar gaan.

Politieagent:

(met een gelukkige glimlach) Dank u, mijnheer Dolci.

Dolci en de politieagent gaan af. De boeren slenteren hen achterna.

Tafereel vijftien

met twee boeren, een jongen en een meisje, Dolci en Vincenzina

De boeren komen op, stilzwijgend, bedrukt, de handen in de zakken, met zichzelf geen weg wetend. Een jongen en een meisje komen op; ze werpen een bal naar elkaar en zijn vrolijk, maar staken het spel als ze de bedrukte stemming voelen.

Jongen:
Wat is er?

Meisje:
(*tegen de boeren*) Jullie kijken alsof je azijn gedronken hebt.

Eerste boer:
Ze hebben Papa Dolci veroordeeld.

Jongen:
Wat?

Tweede boer:
Het was te verwachten.

Eerste boer:
Ja.

Jongen:
En wat doen jullie om Papa Dolci te helpen?

Eerste boer:
Kunnen we iets doen?

Tweede boer:
Kunnen we iets doen?

Eerste boer:
We denken na.

Jongen:
(*loopt heldhaftig rond*) Vechten moeten jullie.

Eerste boer:
Vechten?

Tweede boer:
Papa Dolci wil niet dat we vechten.

Eerste boer:

Zelfs messen moeten we mijden.

Jongen:

Natuurlijk moet je messen mijden. Messen zijn de wapens van de maffia-moordenaars.

Meisje:

Hun smerige wapens passen bij hun smerige ziel. Niet bij onze ziel. Maar je weet toch dat je andere wapens bezit.

Jongen:

De wapens van Papa Dolci.

Eerste boer:

Op de grond gaan liggen?

Tweede boer:

(aan zijn buik voelend) Niet meer eten?

Jongen en meisje:

Ja.

Jongen:

Als de straten van de stad vol boeren liggen, zullen de grote heren het heel lastig krijgen.

Meisje:

En ook de kinderen moeten zich gaan neerleggen.

Jongen:

En de mama's. En de oma's en de opa's.

Meisje:

En we laten alle ezels in een zak schijten en we nemen de zak mee en smeren alle auto's vol stront.

Jongen:

Ja. De auto van de burgemeester.

Meisje:

Van de gouverneur.

Jongen:

Van de minister.

Meisje:

Van de generaal.

Jongen:
Van de senator.

Meisje:
Van de maffiabazen.

Jongen:
Van de heren van het kasteel.

Meisje:
Van de rechters die Papa Dolci achter tralies steken.

Jongen:
Ja. We smeren ze allemaal vol stront.

Dolci:
(*van achter de schermen*) Wat hoor ik! Wat hoor ik!

Allen:
Papa Dolci?

Dolci:
(*met Vincenzina en een paar kinderen opkomend*) Hier ben ik dan. Voor ik bij jullie kwam heb ik eerst mijn liefste Vincenzina gerustgesteld. (*haar zoenend*) Ik heb haar in de gevangenis heel erg gemist.

Eerste boer:
(*nog steeds zijn ogen niet gelovend*) Maar, maar...

Tweede boer:
De herbergier zei dat men je veroordeeld had. Hij had het in de radio gehoord.

Dolci:
Ja. Men heeft me veroordeeld.

Jongen:
(*enthousiast*) Je bent uit de gevangenis ontsnapt!

Dolci:
Toch niet. Men heeft me veroordeeld, maar dan vrijgelaten. Ik heb tegen het vonnis beroep aangetekend.

Eerste boer:
(*niet begrijpend*) Beroep?

Dolci:
Dat betekent dat ik gezegd heb dat ik met de veroordeling niet akkoord ga. Later komt er een nieuw proces. Met andere en misschien wel betere rechters.

Eerste boer:
Godallemachtig! Hoe bestaat het.

Tweede boer:
Papa Dolci vindt altijd een uitweg.

Dolci:
Ze hebben nu ondervonden dat ik vastbesloten ben voor de mensen te vechten.

Eerste boer:
(*op zijn schedel kloppend*) En binnen in hun kop tikt je hamertje!

Dolci:
In en buiten het gerechtshof stonden honderden vrienden uit vele landen.
Van overal in de wereld komt er steun en sympathie.

Vincenzina:
Dat doet de hamer nog veel harder kloppen. (*Dolci zoent haar*)

Jongen:
We waren net plannen aan het maken om voor jou te gaan vechten.

Dolci:
Niet voor mij moet je vechten, maar voor ons allemaal. Er is nog veel te doen.
Er zal nog heel lang en heel hard moeten gestreden worden.

Eerste boer:
We zijn bereid. We gaan op de straten liggen.

Tweede boer:
(*op zijn buik duwend*) We gaan in hongerstaking.

Eerste boer:
(*enthousiast*) Ja. Ja. Ja. We gaan op de straten liggen. (*hij gaat liggen*)

Tweede boer:
(*minder enthousiast*) En niet meer eten. (*hij gaat ook liggen*)

Eerste boer:
En ook de kinderen zullen op de straten liggen. (*de kinderen leggen zich neer*)

Vincenzina:
De moeders doen ook mee. En de grootmoeders en de grootvaders. (*ze gaat ook liggen*)

Dolci:
En waarom wil je vechten?

Boeren:
We willen werken. We willen eten. We willen gelukkig zijn.

Eerste boer:

(zich oprichtend) Ik wil een tuin met duizend bomen. Vol sinaasappelen, zoet en sappig. Vol citroenen, heerlijk geel. Vol zachte mandarijntjes.

Jongen:

(zich oprichtend) Lekker! Lekker!

Eerste boer:

Ik wil geiten en schapen. En dan kaas maken.

Tweede boer:

(zich oprichtend) Ik wil zaaien. De kleine, goede zaadkorrels in de stille aarde leggen en zien hoe ze groeien en groeien en groeien.

Eerste boer:

Hoe ze groeien tot zakken vol graan.

Vincenzina:

(zich oprichtend) Om brood te bakken.

Jongen:

(rechtkomend) Als ik groot ben, wil ik ook brood bakken. Zo: met mijn vuisten in het deeg en kneden maar. En dan de lekker geurende warme broden uit de oven halen.

Meisje:

(zich oprichtend) En ik wil huizen bouwen, net als Papa Dolci.

Eerste boer:

Jij bent een meisje. Meisjes bouwen geen huizen.

Vincenzina:

Nee?

Tweede boer:

Meisjes koken spaghetti en plukken tomaten.

Eerste boer:

En helpen bij het maken van de kaas.

Meisje:

Ik heb zin om huizen te bouwen.

Eerste boer:

En wie kookt de spaghetti en bakt de vis?

Meisje:

Dat zien we dan wel. Maar ik heb zin om huizen te bouwen. *(dromerig)* Maar ik wil ook schrijven.

Tweede boer:
Schrijven?

Eerste boer:
Een kookboek?

Meisje:
Neen. Ik wil een echte schrijver worden. Ik wil spannende verhalen schrijven over maffiadraaken met tanden als messen. En over Papa Dolci wil ik schrijven.

Dolci:
(*de boeren een voor een de handen drukkend; de kinderen over het hoofd strelend*)
Goed zo. Goed zo. Niemand heeft zin om soldaat te worden, om al het mooie in de wereld te gaan vernietigen en om mensen te gaan doodschietsen. En niemand heeft zin om werkloos thuis te zitten. Iedereen wil goed en nuttig werk doen. (*Vincenzina zoenend*) En lief zijn voor elkaar.

Allen:
Ja. Dat willen wij. Lief zijn voor elkaar.

Dolci:
Vanavond vierden we feest.

Allen:
Ja. We vierden feest.

Eerste boer:
Omdat Papa Dolci vrij is.

Tweede boer:
Omdat Vincenzina blij is.

Eerste boer:
Omdat we morgen weer gaan werken.

Tweede boer:
Op de velden.

Eerste boer:
Aan de wegen.

Tweede boer:
Aan de huizen.

Jongen:
In de scholen.

Dolci:
We gaan feesten omdat we in de toekomst geloven. En we nodigen iedereen uit.

Dolci, Vincenzina en de boeren zingend en wuivend af.

Jongen:

(tegen de toeschouwers) Kom mee, kom mee.

Meisje:

(tegen de toeschouwers) Kom mee, kom mee.

Jongen en meisje:

Kom mee, kom mee. We eten zoete koek ter ere van Papa Zoetekoek. Jij ook?

Ja, jij ook.

De kinderen sluiten zich aan bij de laatste afgaande boer; nog een paar maal roepen ze: kom mee, kom mee, kom mee met Papa Zoetekoek.

DOEK